

Erityisopettajan osaaminen ja työnkuva- avain onnistuneeseen tukeen

**Kohti inklusiivista ammatillista
koulutusta -webinaarisarja**

Kaisa Rätty
Emma Mannerkivi
Anne Manninen

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -webinaarisarja 2025-2026

- Webinaarisarja tarjoaa ammatillisen koulutuksen henkilöstölle ja johdolle omaan työhön sovellettavaa tietoa ja välineitä oppimisen tukemiseen sekä inklusiivisen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen.
- Webinaarisarja sisältää 9 webinaaria. Tallenteet ovat katsottavissa jälkikäteen INKLU-hankkeen [www-sivuilta](http://www.sivuilla) (ei keskusteluosuutta).

Webinaarit toteutetaan osana valtakunnallista Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -hanketta. Webinaarien toteutuksesta vastaavat kaikki INKLU-hankkeen toteuttajat - ammatilliset opettajakorkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteistyössä.

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Webinaarin ohjelma

- Klo 15.00 Tervetuloa!
- Klo 15.05 Ammatillisen erityisopettajakoulutuksen osaamistavoitteet
yliopettaja **Kaisa Räty**, Jamk ammatillinen opettajakorkeakoulu
- Klo 15.20 Erityisopettajan muuttuva työnkuva
erityisopettaja **Emma Mannerkivi**, Savon ammattiopisto
- Klo 15.30 Konsultaatio osana erityisopettajan työtä
erityisopettaja **Anne Manninen**, Koulutuskeskus Salpaus
- Klo 15.40 Kurkistus erityisopettajan työhön vuonna 2050, yliopettaja **Kaisa Räty**
- Klo 15.45 Yhteistä keskustelua ja kysymyksiä (ei tallenneta)
INKLU-päätösseminaarin esittely ja webinaarin päätös

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Ammatillisen erityisopettajankoulutuksen osaamistavoitteet

Yliopettaja Kaisa Rätty
Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Ammatillisen erityisopettajakoulutuksen yhteiset osaamistavoitteet

- Ammatilliset opettajakorkeakoulut (Haaga-Helia, HAMK, Jamk, OAMK ja TAMK) ovat Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta (INKLU)-hankkeessa rakentaneet yhteiset ammatillisen erityisopettajan osaamistavoitteet.
- Yhteiset osaamistavoitteet tuovat yhtenäisyyttä ammatilliseen erityisopettajakoulutukseen ja ne toimivat opettajakorkeakoulujen opetussuunnitelmien taustalla.
- Osaamistavoitteet kertovat työnantajalle, millaista osaamista ammatillisesta opettajakorkeakoulusta valmistuneella erityisopettajalla on.

Yhteisten osaamistavoitteiden valmistelu

- Valmistelusta vastasi työryhmä, jossa osallistuja jokaisesta ammatillisesta opettajakorkeakoulusta.
- Taustalla vaikuttavat erilaiset sopimukset, tutkimukset ja selvitykset, joita on kuvattu taustamuistiossa.
- Työskentelyyn osallistuivat kaikki ammatilliset erityisopettajakouluttajat ja INKLU-toimijat. Lisäksi osaamistavoitteista keskusteltiin kentän toimijoiden kanssa esimerkiksi Erityisen äärellä seminaarissa. Palautetta pyydettiin myös ohjausryhmältä sekä Opetushallinnon toimijoilta.

Ammatillisen erityisopettajan osaaminen

- Erityispedagoginen osaaminen
- Ammatillisen erityisopetuksen osaaminen
- Yhteistyö- ja verkosto-osaaminen
- Kehittämis- ja kehittymisosaaminen

Erityispedagoginen osaaminen

Ammatillisen erityisopettajankoulutuksen suorittanut

- ymmärtää erityispedagogiikan historian päälinjojen merkityksen ammatilliselle koulutukselle.
- hallitsee erityispedagogiikan peruskäsitteet ja oppimisen tukea koskevan lainsäädännön eri koulutusjärjestelmissä.
- tuntee yleisimmät oppimisen tuen tarpeet ja niiden merkityksen eri ikävaiheissa.
- soveltaa ajantasaista erityispedagogista tutkimustietoa ammatillisessa koulutuksessa ja työelämässä.
- edistää inklusiivista toimintakulttuuria ammatillisessa koulutuksessa.

Luonnos 10.2.2026

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Ammatillisen erityisopetuksen osaaminen

Ammatillisen erityisopettajakoulutuksen suorittanut osaa

- toimia ammatillisen erityisopettajan monenlaisissa työ- ja toimintaympäristöissä ja tuntee niitä ohjaavan lainsäädännön, asiakirjat ja toimintakäytännöt.
- toimia työssään vuorovaikutteisesti osallisuutta ja toimijuutta edistäen.
- tunnistaa oppimisen tuen tarpeita, suunnitella ja toteuttaa yksilöllisiä opintopolkuja huomioiden opiskelijan vahvuudet, voimavarat ja tuen tarpeet.
- soveltaa erityispedagogisia opetus- ja ohjaus- sekä arviointimenetelmiä.
- tukea opiskelijan toimijuutta työelämässä ja työllistymistä.
- arvioida tuen ja ohjauksen vaikuttavuutta.

Luonnos 10.2.2026

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Yhteistyö- ja verkosto-osaaminen

Ammatillisen erityisopettajankoulutuksen suorittanut

- rakentaa, ylläpitää ja kehittää tarkoituksenmukaisia verkostoja opiskelijan, oman työn ja oman organisaation tueksi.
- ymmärtää moniammatillisen ja –alaisen työn merkityksen erityisopettajan työssä.
- osaa toimia erityispedagogiikan asiantuntijana moniammatillisissa ja -alaisissa ryhmissä edistään yhteistyötä.
- toimii konsultatiivisesti erityisopetukseen ja erityispedagogiikkaan liittyvissä kysymyksissä.

Luonnos 10.2.2026

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Kehittämis- ja kehittymisosaaminen

Ammatillisen erityisopettajankoulutuksen suorittanut

- kehittää eettistä, monimuotoista, kestävää ja inklusiivista koulutusta ja työelämää.
- arvioi omia kehittymistarpeitaan sekä kehittää omaa ammatillista sekä erityispedagogista osaamistaan.
- tiedostaa kehittämisen yhteiskunnallisen ja globaalin merkityksen.
- toimii ammatillisen erityisopettajan eettisten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Luonnos 10.2.2026

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Erityisopettajan muuttuva työnkuva

Emma Mannerkivi,
Savon ammattiopisto

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Erityisopettajan työnkuva Savon ammattiopistossa

- HOKS-VIIKKO
- TUEN SUUNNITTELU
- ARVIOINTI JA PÄIVITYS
- MUKAUTTAMINEN

ERITYISEN TUEN PROSESSI

YHTEISTYÖ

- TIEDONSIIRTO
- OPPIMISEN TUKI
- KONSULTAATIO
- YHTEISTYÖ

- JAKSON SUUNNITTELU
- TYÖPAIKAN LÖYTÄMINEN
- USEAMPI KÄYNTI
- TIEDONSIIRTO JA TUEN SUUNNITTELU

TYÖELÄMÄSSÄ OPPIMISEN OHJAUS

OPETUS JA OHJAUS

- PIENRYHMÄT
- PAJAT
- SAMANAIKASOPETUS
- VERKKO-OPETUS

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Konsultaatio osana erityisopettajan työtä

Anne Manninen, Koulutuskeskus Salpaus

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Konsultaatio uudessa laissa

64 § [\(30.12.2024/1078\)](#) Oikeus erityiseen tukeen

"Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on **erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa** muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä."

Konsultaatio osana erityisopettajan työtä

**Erityisopettajan
konsultatiivinen tuki
oppimisen tuessa:**

yhteistyötä erilaisten
tukikeinojen löytämiseksi
opiskelijoiden tukemiseen
opetustyössä

**Erityisopettajan konsultatiivinen
tuki erityisessä tuessa:**

yhteistyötä erityisen tuen
keinojen löytämiseksi
opiskelijalle, jolla on erityisen
tuen tarvetta

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Konsultatiivinen yhteistyö Salpauksessa

- **HOKS yhteistyömalli** Salpauksessa: Erityisopettaja osallistuu yhdessä opettajan kanssa opiskelijan tuen tarpeiden tunnistamiseen ja suunnitteluun
 - Opettaja kutsuu erityisopettajan ensimmäiseen HOKS keskusteluun opiskelijan vastattua alkukyselyyn
 - Tuen tarpeista keskustellaan yhdessä
 - Tuen suunnittelua tehdään yhdessä
- ➔ Yhteistyö opettajan ja erityisopettajan välillä

Konsultatiivinen yhteistyö Salpauksessa

- Konsultatiivista yhteistyötä tehdään yhdessä opettajien sekä muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa **spontaanisti ja suunnitellusti**
- Milloin yhteistyötä tehdään?
 - opiskelijan oppimisen tuen vai erityisen tuen tarpeet mietityttävät
 - opettaja tarvitsee tukea oppitunnin suunnitteluun kaikille sopivaksi
 - opettaja tarvitsee tukea oppitunnin suunnitteluun tuntityöskentelyn rauhoittamiseksi
 - opettajan ja ohjaushenkilöstön antaman tuen suunnittelu
 - opettaja tarvitsee vinkkejä oppimateriaalin kehittämiseen
 - tuen suunnittelu työelämässä oppimisen jaksolle

Edellytyksiä onnistuneelle konsultaatiolle?

- Kirjoita ajatuksesi chat-keskusteluun

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Edellytyksiä onnistuneelle konsultaatiolle?

- Tarve saada apua tai tukea suunnitteluun, opetukseen ja ohjaukseen
- Valmius ottaa vastaan konsultaatiota
- Erityisopettajan tunteminen- arkipäivän kohtaamiset
- Erityisopettajan saavutettavuus- ollaan läsnä arjessa
- Dialogitaidot- kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen

Kurkistus erityisopettajan työhön vuonna 2050

AEO-PÄIVÄT, LAHTI 15.11.2026

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Mitä on ammatillinen erityisopetus vuonna 2050?

- Inklusio:
 - Koko opetushenkilöstöllä tarvittava erityispedagoginen osaaminen
 - Kaikki tekevät yksilöllistä erityisopetusta
- Henkilökohtaistaminen
 - Tuki suunnitellaan opiskelijoiden vahvuuksien mukaan
- Oppimisympäristöt laajenevat vastaamaan oppijoiden moninaisuutta
- Moniammatillinen yhteistyö toimii ja eri toimijoiden roolit ovat selkeät

Millaista on erityisopettajan työ?

- Inklusiivisen ajattelun ja käytännön toteuttaminen
- Yksilöllinen ohjaaminen
- Arviointi ja seuranta
- Apuvälineiden ohjaus ja ympäristön muokkaus
- Opetuksen kehittäminen
- Konsultaatio korostuu: yhteissuunnittelu, yhteisopettajuus, kouluttaminen
- Työelämän konsultointi ja ohjaus
- Mahdollistaja, vaikuttaja

Mitä osaamista se vaatii?

- Kohtaaminen kokonaisvaltaisesti
- Erilaiset tuki- ja ohjausmuodot
- Teknologian hyödyntäminen
- Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, kuunteleminen
- Työelämäymmärrys (moninaisuus, muutos), työelämäosaaminen
- Luovuus ja joustavuus
- Koordinointikyky
- Kehittämisosaaminen
- Oman osaamisen kehittäminen

INKLU - Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta ryhmähanke 1.3.2024–31.8.2026

Laaja tavoite:

Kaikki ammatillisissa opinnoissa opiskelevat opiskelijat saavat yhdenvertaisesti tarvitsemansa tuen, jotta voivat hankkia tarvittavan osaamisen, tutkinnon ja työllistyä, opiskelevat he missä oppilaitoksessa tai missä päin Suomea tahansa.

Euroopan unionin
osarahoittama

www.jamk.fi/inklu

INKLU